

22 söndagen efter Trefaldighet

Pastor Johannes Rydh
Evangelisk-lutherska kyrkan i Sverige

Predikan i Stockholm, 31 okt 2021

I Guds, Faderns + och Sonens och den helige Andes, namn. Amen.

Nåd vare med er, och frid från Gud, vår Fader, och Herren Jesus Kristus.

Bön: Herre vår Gud, låt ditt heliga Ord tränga in våra hjärtan och tala till oss om din förlåtelse så att vi förstår. Låt oss så genom tron få ta del av den eviga saligheten hos dig i himmelen. Amen.

Predikotext: Matt. 18:21–35

Vid den tiden gick Petrus fram och frågade Jesus: "Herre, hur många gånger skall min broder försynda sig mot mig och få min förlåtelse? Upp till sju gånger?" Jesus sade till honom: "Jag säger dig: Inte sju gånger utan sjuttio gånger sju. Därför är himmelriket likt en kung som ville ha redovisning av sina tjänare. När han började granskningen, förde man fram till honom en som var skyldig tio tusen talenter. Eftersom han inte kunde betala, befallde hans herre att han och hans hustru och barn och allt vad han ägde skulle säljas och skulden betalas. Tjänaren föll ner för honom och bad: Ha tålmod med mig, så skall jag betala dig alltsammans. Då förbarmade sig tjänarens herre över honom och gav honom fri och efterskänkte hans skuld.

Men när tjänaren kom ut, träffade han en av sina medtjänare, som var skyldig honom hundra denarer. Han tog fast honom och ville strypa honom och sade: Betala, vad du är skyldig! Hans medtjänare föll då ner och bad honom: Ha tålmod med mig, så skall jag betala dig. Men han gick inte med på det utan gick och lät sätta honom i fängelse, tills han hade betalat vad han var skyldig. När hans medtjänare såg vad som hände, blev de mycket upprörda och gick och talade om alltsammans för sin herre. Då kallade hans herre honom till sig och sade: Du onde tjänare! Hela skulden efterskänkte jag dig, därför att du bad mig. Borde inte du också ha förbarmat dig

över din medtjänare, liksom jag förbarmade mig över dig? Och i sin vrede överlämnade hans herre honom till fångvaktarna, tills han hade betalt allt vad han var skyldig. Så skall också min himmelske Fader göra med er, om ni inte var och en av hjärtat förlåter sin broder."

Kristnas inbördes umgänge

Dagens evangelium har gett oss liknelsen om den obarmhärtige tjänaren, som fick en enorm skuld efterskänkt, men som trots detta inte ville visa samma barmhärtighet mot sin medtjänare.

Lägg nu först märke till Jesu inledande ord: *"Därför är himmelriket likt..."* Han talar om *himmelriket*, Guds rike, de kristna. Överskriften för söndagen är i evangelieboken "Kristnas inbördes umgänge", inte "människors inbördes umgänge". Jesus ger oss här inte vägledning om hur samhället i stort ska fungera – för hur skulle det se ut? Skulle domare och rättskipning låta brottslingar slippa straff, om de bad om nåd? Då skulle ingen bli dömd, och det skulle bli fritt fram att begå brott och utöva all slags ondska. Om polisen skulle se mellan fingrarna "sjuttio gånger sju gånger" skulle det snart bli totalt kaos. Nej, i det borgerliga livet har lagen sin rätta funktion, som vi inte får upphäva. Paulus skriver: *Men gör du det onda skall du frukta, ty överheten bär inte svärdet förgäves. (Rom. 13:4)*

De som vill applicera liknelsen på samhället är ett slags *antinomister* – de som är emot lagen. Redan under reformationen dök det upp sådana som lärde att lagen alls inte behövde predikas för de kristna. Det är en farlig villfarelse som Luther bekämpade med kraft.

Men i sitt rätta sammanhang visar Jesu liknelse vilken härlig ordning som gäller i hans rike. Det är ett förlåtelsens rike som ger tröst åt alla dem som lider av ett tungt samvete. Gud är kungen som efterskänker vår enorma syndaskuld. Liknelsens tio-tusen talenter var en närmast ofattbart stor summa. Som jämförelse anger en uppgift på wikipedia att

den sammanlagda årliga tributen från Judéen, Samarien och Iduméen till den romerska ockupationsmakten uppgick till 600 talenter. Beloppet tiotusen talenter visar framför allt att det var en så stor skuld att det inte fanns några som helst utsikter på att den någonsin skulle kunna betalas tillbaka. Denna skuld bär vi alla på. Vi har ärvt den från Adam, och utökar den ständigt med nya synder varje dag. När vi ställs inför lagens stränga domstol och avkrävs att ska göra räkenskap kan vi inget annat än falla ner och be om nåd och förbarmande.

Denna konfrontation med domaren, detta krav på redovisning är nödvändigt för att vi ska förstå allvaret i vår situation. Det krävs att vi erkänner skulden och att vi själva inte har något att betala med. Vi är bundna i syndens klor och kan inte själva befria oss. Vi behöver nåd och förbarmande.

Tjänaren bad kungen om tålmod, så skulle han betala tillbaka alltsammans, trots den absurt stora summan. Han grep instiktivt efter egenrättfärdighetens utväg, den som ligger oss människor närmast till hands. Kanske skulle kungen tillåta att han betalade lite grann, efter sin egen förmåga. Nog förstod han att det var omöjligt att själv betala hela summan, men om han bara visade att han gjorde sitt bästa skulle nog kungen efterskänka resten. Ja, så talar förnuftet. I stora drag fungerar också skuldsanering på det här viset i våra dagar. På sådana tankar grundar sig både den romerska och den grekiska kyrkan samt alla falska lagreligioner, tillämpat på vår syndaskuld.

Men istället gör kungen – Gud – något annat. Han gör inte upp en återbetalningsplan. Han kräver inte att tjänaren ska leva på existensminimum i fem år för att få åtminstone en liten del av skulden tillbaka. Han efterskänker genast *hela* skulden. Han säger till tjänaren, och till var och en av oss: ”Du behöver inte betala någonting alls. Allt är efterskänkt. Din synd är dig förlåten, och det krävs ingen gottgöring alls från din sida.” Så stor är Guds nåd.

Kristi rike är ett nådens och förlåtelsens rike. Jesaja skriver:

Kom, låt oss gå till rätta med varandra, säger Herren. Om era synder än är blodröda, skall de bli snövita, om de än är röda som scharlakan, skall de bli vita som ull.
(Jes. 1:18)

Tror vi detta, så gäller det oss. När synden tynger oss får vi vända oss till evangeliets barmhärtiga tröst, och få lättnad för Jesu Kristi skull.

Låt oss nu gå vidare med liknelsen. Och vad gjorde nu tjänaren med sin nyfunna frihet? Han träffade genast på en medtjänare som var skyldig honom

hundra denarer. Inte en struntsumma kanske, men jämfört med den enorma, ofattbara skuld som han just blivit kvitt var hundra denarer rätt och slätt en försumbar summa. *”Han tog fast honom och ville strypa honom och sade: Betala, vad du är skyldig!”*

Med detta talade han lagens ord mot medtjänaren. Bortsett från det våldsamma sättet var detta inte fel i sig. Budskapet var detsamma som hans egen herre kungen riktat mot honom själv. Och för en kristen gäller det att vi är skyldiga att varna vår broder om han försyndar sig. Vi ska inte göra som antinomisterna, och ta bort lagen ur vår predikan. Hos Hesekiel läser vi:

”När jag säger till den ogudaktige: Du ogudaktige, du måste dö! och du då inte varnar honom för den väg han går, så skall den ogudaktige dö genom sin missgärning, men hans blod skall jag utkräva av din hand.” (Hes. 33:8)

Det är en punkt som vi inte ska glömma bort. Jesus ger oss en rätt ordning för sådan förmaning i Matteus 18, strax före vår evangelietext. Den broder som försyndar sig ska varnas, först enskilt och därefter i vittnens närvaro och sist inför församlingen. Om han ändå inte vill bekänna eller ångra sina synder, måste han till slut bindas i dem, och uteslutas från församlingen (exkommunikation). Men detta behövdes inte fallet med medtjänaren.

”Hans medtjänare föll då ner och bad honom: Ha tålmod med mig, så skall jag betala dig.” Medtjänaren svarade med samma bön som tjänaren själv bett till kungen. Men han vägrade visa barmhärtighet mot sin broder, trots den gränslösa nåd som han själv bevisats. Och det är just i och med detta som tjänaren blev den onde, obarmhärtige tjänaren. Han borde ha sett kungens handlande som en förebild, och gjort likadant. Så säger också Jesus: *Förlåt, och ni skall bli förlåtna.* (Luk. 6:37) Och han lär oss att be: *”Förlåt oss våra skulder, såsom ock vi förlåter dem oss skyldiga äro.”*

Det kan nu förefalla som om detta är ett villkor till förlåtelsen: om du visar barmhärtighet mot dina medmänniskor och förlåter dem det onda de har gjort mot dig, så visar Gud också barmhärtighet mot dig. Men då har vi åter hamnat på lagreligionens planhalva. Då skulle vår frälsning vara avhängig av vår egen förmåga att göra goda gärningar. Då skulle vi vara tillbaka till avbetalning på de tiotusen talenterna. Men observera ordningen i liknelsen: Kungen förlät tjänaren först, *innan* denne mötte sin medtjänare. Alltså var förlåtelsen i sig inte villkorad till någon medmänsklig god gärning hos tjänaren.

Men en sann tro ger också frukt därav. Det är alldeles omöjligt att den som tagit emot tron och förlåtelsen inte också visar detta i umgänget med andra människor. Tron ger upphov till det nya livet, där vi fritt och villigt, utan tvång och rädsla för straff, gör vad kärlekens lag säger. Det blir ett kännetecken på vår tro. Paulus skriver:

Klä er därför som Guds utvalda, heliga och älskade, i innerlig barmhärtighet, godhet, ödmjukhet, mildhet och tålmod. Ha fördrag med varandra och förlåt varandra, om någon har något att förebrå en annan. Såsom Herren har förlåtit er skall ni förlåta varandra. (Kol. 3:12–13)

Den som inte har ett förlåtande sinnelag till sin broder kan heller inte ha någon frälsande tro. Vår slutsats blir att tjänaren inte tog emot tron i sitt hjärta, och det är därför som han blir fördömd. Över honom kom därför lagens stränga dom åter: *"Och i sin vrede överlämnade hans herre honom till fångvaktarna, tills han hade betalt allt vad han var skyldig."* Utan nåden i våra hjärtan går vi förlorade.

Så är dagens evangelium både ett trösterikt exempel på Guds stora nåd mot oss syndare, och en förmaning att inte ha en död tro utan en tro som visar sig i kärlek och ett förlåtelsens sinnelag. Det är inte lätt för oss, eftersom synden ännu bor i oss. Vi kan tycka att vår bror eller syster i tron är riktigt elak och dum mot oss, och det tar emot att med hjärtat förlåta. Vi tvekar att ge förlåtelse om den begärs gång på gång, och vill helst begränsa det, såsom i Petrus inledande

fråga till Jesus: *"Upp till sju gånger?"*. Vi har lätt att tänka tillbaka på alla gånger då andra handlat fel mot oss – hellre än tvärtom. Ska vi verkligen förlåta ännu en gång? Ja, säger Jesus: *"Inte sju gånger utan sjuttio gånger sju."* Vår villighet till förlåtelse ska vara såsom Guds, utan gräns. Jämfört med de tiotusen talenterna som han betalt i vårt ställe så är vår nästas synd obetydlig, som de hundra denarerna, och inte något vi ska gå och älta. Det är svårt för oss. Men vi får kraft till detta genom tron på honom som tagit bort hela världens synder. Må han befästa vår tro till detta!

Amen.

Bön: Herre vår Gud, barmhärtige Fader, du som sänt din Son, Jesus Kristus, i världen för att lösa dem som är bundna i synden. Vi ber dig: Hjälp oss att se vår egen synd, ångra och bekänna den och be om förlåtelse för Jesu försonings skull. Gör oss också villiga att förlåta varandra, liksom du i Kristus har förlåtit oss vår stora syndaskuld. Giv oss ett försonligt sinnelag mot våra bröder och vår nästa, så att vi med din Helige Andes hjälp låter din kärlek bli ett vittnesbörd i våra liv. Amen.

Lovad vare Gud och välsignad i evighet, som med sitt Ord tröstar, lär, förmanar och varnar oss. Hans Helige Ande stadfäste Ordet i våra hjärtan, att vi inte må vara glömska hörare, utan Ordets görare, och dagligen tillväxa i tro, hopp, kärlek och tålmod, in-till änden, och bli evigt saliga. Genom Jesus Kristus, vår Herre. Amen.